

EL MIRATGE DE LA FRONTERA

Les notícies que arribaven de la frontera durant les primeres setmanes eren escruixidores. Alguns refugiats que ara es trobaven a Caussade havien viscut aquelles hores tràgiques i ho explicaven amb naturalitat. A través de la premsa s'endevinava també la intensitat del drama. Era la fi d'una època desastrosa i el començament d'un èxode dolorós, que venia després del sacrifici total d'un poble.

Era impossible de no dedicar una atenció especial al que s'havia esdevingut a la frontera. Els testimonis eren tan nombrosos i directes que no es podien posar en dubte. Un home explicà que, des de la caiguda de Barcelona fins a mitjan mes de febrer, es reuní a la ratlla de França una multitud composta de milers i milers de persones. Gent del poble, famílies senceres, i soldats que volien evadir-se s'apinyaven als llocs de sortida amb l'únic desig de salvar la vida. Però no els era possible d'entrar a França i es veien obligats a esperar que els toqués el torn. Sembla que el govern francès havia previst l'arribada de cinquanta mil refugiats, i tenia preparat l'allotjament en diversos indrets del Migdia. Montauban i Caussade n'eren un exemple. Però en pocs dies aquest nombre fou cobert en escriu i aleshores apuntà la gravetat del problema.

A mesura que el front s'apropava, el poble abandonava les cases i es llançava endavant, en una singular i desesperada fugida. La por de caure a les mans dels vencedors feia cercar la salvació en el país veí. Un instint agut empenyia la gent cap a la frontera, i aprofitava tots els mitjans de transport que trobaven a l'abast. Però els qui no comptaven amb un vehicle, també fugien, i les carreteres s'ompliren aviat de fugitius i es convertiren en una corrua densa i interminable. França acceptava cada dia un nombre determinat d'espanyols, però n'hi havia molts milers que restaven a la porta. I en unes condicions lamentables. El ritme de les entrades era sobrepassat àmpliament pels que anaven arribant sense parar i engruixien el tumult de la frontera. Els fugitius omplien les cunetes i els camps veïns. Les dones i les criatures jeien a terra, esgotades les forces, sense menjar i dominats pel cansament i el fred. Els vehicles eren estimbats als barrancs i les armes llançades a terra. Una atmosfera de terror dominava tothom. Era un espectacle dantesc. Sense organització, perduda la serenitat, obeint només el desig suprem de salvar-se, aquella multitud sofria el calvari del dolor desesperat i enfollit. Mentrestant, els pobles eren bombardejats i els avions ametrallaven les carreteres. La mort imposava la seva presència i augmentava la por delirant de la gent. Els més febles queien i els altres continuaven amunt, sense aturar-se, dominats per una inconsciència irreflexiva. Molts perdien la vida

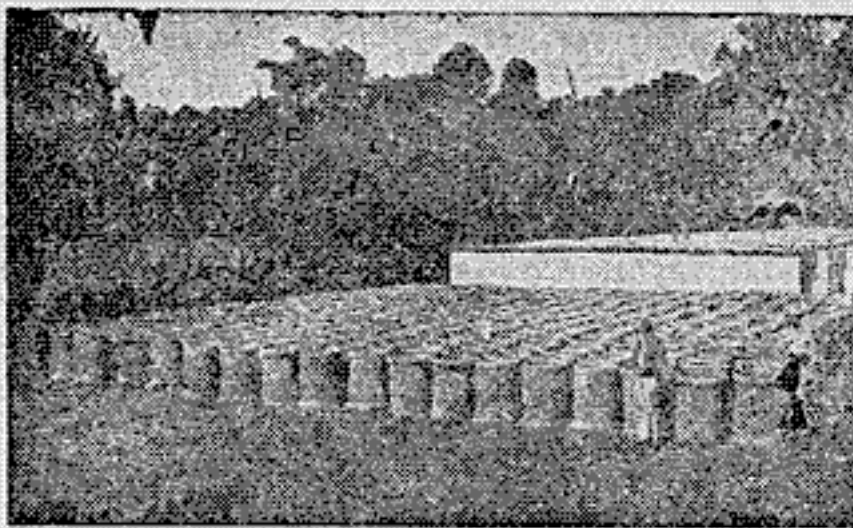
davant de l'aparent indiferència dels altres. Era un èxode trist, desordenat i terrible.

El tronar dels canons se sentia cada vegada més a prop; els soldats arribaven cada hora més nombrosos, sense coratge ni disciplina. Eren els darrers testimonis de la lluita d'un poble per la seva llibertat. Aquells últims moments de la guerra eren indescriptibles. El dolor, la fatiga, la misèria, la fam i la mort regnaven arreu. Molts foren els qui entraren a França aixafant cadàvers. En aquell racó d'Europa es desenrotllava una escena esgarrifosa, una visió apocalíptica.

Una vegada coberts els refugis preparats, els milers de persones que continuaven entrant eren reunits en espais lliures, convertits en camps de concentració, voltats de filferros i vigilats per soldats senegalesos. Els elements militars eren desarmats i apinyats al mateix lloc. França no sabia què fer-ne de tanta gent. Es diu que entraren cinc-centes mil persones. Aviat foren portades a unes platges, on la vigilància fóra més estreta. De Vernet es passà a Argelers, al Barcarès, a Sant Cebrià. Hi havia camp que tancava seixanta i fins i tot setanta mil refugiats. La vida fou, també aquí, molt difícil. Els primers temps calia dormir a la platja, sense els barracaments que anaren construint-se després. Només rebien un tros de pa per persona. La sorra es barejava amb els aliments i la roba. Al costat de cada camp nasqué tot seguit un cementiri.

MARCEL SERRA

Tubs per albanys i clavegueres

FERM**LLUÍS BOTA VILLA**2 Poniente, 511
PUEBLA, Pue.**Sucursal Tlaxcala: Independencia 2**